

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 603/2021-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Dudítša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Sžk 50/2020 z 13. júla 2021 a proti postupu Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 5/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 25. októbra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia a postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje, aby ústavný súd napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Zároveň požaduje, aby ústavný súd upozornil okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 5/2019 na opakované procesné porušovanie jeho základného práva na súdnu ochranu a okresnému súdu prikázal v súlade s § 12 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, aby obnovil stav konania pred vydaním predčasnej a nedoručenej výzvy okresného súdu z 26. marca 2019 na zaplatenie súdneho poplatku. Sťažovateľ zároveň v súlade s § 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd žiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a prílohy k nej priloženej vyplýva, že v napadnutom konaní vedenom okresným súdom sa sťažovateľ ako žalobca žalobou doručенou 12. februára 2019 proti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) domáhal výplaty nálezného, úschovného a nákladov práce bez príkazu.

3. Dňa 13. februára 2019 sťažovateľ požiadal Centrum právnej pomoci, kanceláriu Košice (ďalej len „CPP“) o poskytnutie právnej pomoci v uvedenom spore. Rozhodnutím CPP č. k. KaKE 9633/2019, ČRZ 58382/2019 z 15. apríla 2019 (ďalej len „rozhodnutie z 15. apríla 2019“) nebol sťažovateľovi priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci z dôvodu nesplnenia podmienky stanovenej v § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“), podľa ktorej je právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti podmienené splnením *inter alia* podmienky, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu.

4. Sťažovateľ následne 6. júna 2019 podal žalobu o zrušenie rozhodnutia CPP z 15. apríla 2019, o ktorej rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 7 S 29/2019 z 11. marca 2020 (ďalej len „rozsudok z 11. marca 2020“) tak, že žalobu zamietol.

5. Krajský súd v rozsudku z 11. marca 2020 v podstatnom v odôvodnení poukázal na ustálený skutkový stav vyplývajúci z rozhodnutia CPP z 15. apríla 2019, z ktorého vyplynulo, že sťažovateľ našiel v januári 2018 v [REDAKOVANÉ] peňaženku, ktorej obsahom boli peniaze v hodnote 74,14 eur a osobné doklady žalovaného. Sťažovateľ sa aj napriek zisteniu totožnosti majiteľa nálezu (žalovaného) rozhodol nález neoznámiť a neodovzdať štátnym orgánom, ale nález si ponechal. Zo samotných vyjadrení a listín predložených sťažovateľom vyplynulo, že majiteľ nálezu sa proti sťažovateľovi opakovane bezúspešne domáhal vrátenia nálezu, avšak sťažovateľ odmietal poskytnúť súčinnosť a odovzdať nález. K odovzdaniu nálezu zo strany sťažovateľa došlo až po siedmich mesiacoch od nájdenia nálezu (august 2018), a to tak, že nájdené osobné doklady odovzdal Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru Košice a osobné veci a peňaženku s inými vecami nepatrnej hodnoty odovzdal [REDAKOVANÉ]. Zo sumy peňazí, ktoré boli v peňaženke, si sťažovateľ svojvoľne ponechal sumu 74 eur ako údajnú zálohu na svoje budúce nároky voči majiteľovi nálezu.

6. Krajský súd ďalej uviedol v kontexte posúdenia zákonnosti rozhodnutia CPP k posúdeniu podmienky vyplývajúcej z § 6 ods. 1 písm. b) zákona o poskytovaní právnej pomoci, že sťažovateľ svoje nároky špecifikoval do troch bodov, ktorými boli (i) nálezné, ktorého hodnotu žiadal vypočítať z ním stanovenej hodnoty nálezu, (ii) náklady za úschovné nálezu, ktoré si sám určil a vypočítal, a (iii) náhrada nákladov za konanie na odvrátenie hroziacej škody konania bez príkazu, ktorú si sám určil a vypočítal.

7. Krajský súd v ďalšom zdôraznil, že konkrétne okolnosti veci o sťažovateľom podanej žalobe umožňujú prijať záver, že žalované nároky, ktoré sťažovateľ uplatňuje na okresnom súde, boli vyvolané jeho vlastnou aktivitou, a to takým spôsobom, že tieto (nároky) si *de facto* vynútil. Krajský súd posúdil ďalej aj právne hodnotenie CPP, podľa ktorého sú právne nároky sťažovateľa ako žalobcu zrejme bezúspešné, pretože na žalované nároky absentuje hmotnoprávny podklad, a to bez ambície skutkovo posúdiť samotné žalované nároky. Zdôraznil pritom v zhode s názorom

CPP, že nárok sťažovateľa týkajúci sa refundácie nákladov za úschovné nálezu, a teda povinnosť vziať do držby nájdenú vec v takých okolnostiach, v akých sa nachádzal sťažovateľ, nevyplýva zo žiadneho právneho predpisu, pričom konklúzie sťažovateľa o konkludentnej zmluve neboli podložené hodnovernými dôkazmi. Akcentoval ďalej to, že ani nárok na náhradu nákladov za konanie na odvrátenie hroziacej škody konania bez príkazu, ktorú si sťažovateľ sám určil a vypočítal, nevyplýva zo žiadneho právneho predpisu a nie je založený na dostatočných a hodnoverných dôkazoch. Napokon krajský súd zdôraznil, že aj nárok na nálezné, ktorý by bol za istých okolností zrejmy a nesporný, s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu musel byť posúdený ako neexistujúci. Sťažovateľ totiž vychádzal z hodnoty nálezu, ktorú si sám stanovil a vypočítal, bez ohľadu na jeho skutočnú hodnotu. Ocenenie nálezu spôsobom, akým to urobil sťažovateľ, pritom nemá základ v právnej úprave, pretože vychádza z nejasných a nepodložených skutočností.

8. Proti rozsudku krajského súdu z 11. marca 2020 podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, ktorá bola napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu zamietnutá.

9. V napadnutom rozsudku najvyšší súd považoval postup CPP pri rozhodovaní vo veci uplatňovaného práva na právnu pomoc, ktorý urobil predbežnú právnu analýzu civilných nárokov sťažovateľa, na základe ktorej dospel k záveru, že ide o prípad zrejme bezúspešného sporu, za primeraný a zákonný.

10. Ďalej zdôraznil, že nemohol prisvedčiť právnenému výkladu podanému sťažovateľom a takisto nevidel reálnu šancu sťažovateľa na úspech v spore. Najvyšší súd následne nad dôvody už prezentované sťažovateľovi v rozhodnutí CPP z 15. apríla 2019, ako aj v rozsudku krajského súdu z 11. marca 2020, s ktorými sa stotožnil, sťažovateľa upozornil, že sa mu jeho konanie pri komunikácii s majiteľom nálezu a pri oddiaľovaní navrátenia nájdenej peňaženky s jej obsahom spolu so vznášaním nárokov javí ako zlomyseľné a majúce znaky zneužitia práva. Za situácie, že samotná podaná civilná žaloba a žiadosť o poskytnutie právnej pomoci smerujú tak, ako to je aj v prípade sťažovateľa, k popretiu účelu zákona (právnych predpisov občianskeho práva, ako aj zákona o právnej pomoci), je podľa názoru najvyššieho súdu namieste aj aplikácia § 5 ods. 12 Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“), podľa ktorého správny súd výnimočne neposkytne ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby, ak nimi podaný návrh sleduje zjavné zneužitie práva. V závere svojho rozhodnutia najvyšší súd aj napriek uvedenému poznamenal, že rozhodnúť samotný civilný spor prislúcha len príslušnému civilnému súdu, pričom neposkytnutie právnej pomoci sťažovateľovi nebráni v účasti v tomto spore.

11. Sťažovateľ podaním z 18. marca 2019 navrhol okresnému súdu v súlade s § 162 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) prerušiť konanie vo veci ním podanej žaloby z dôvodu podania žiadosti o poskytnutie právnej pomoci, a to až do rozhodnutia o nej. Dňa 11. júna 2019 podal ďalší návrh na prerušenie konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 34 C 5/2019 z rovnakých dôvodov.

12. Okresný súd uznesením č. k. 34 C 5/2019 z 20. augusta 2019 (ďalej len „uznesenie z 20. augusta 2019“) konanie vo veci žaloby zastavil z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku, na ktorého zaplatenie bol sťažovateľ vyzvaný na podklade výzvy okresného súdu z 26. marca 2019. Proti uzneseniu okresného súdu z 20. augusta 2019 podal sťažovateľ 7. októbra 2019 sťažnosť.

Uznesením okresného súdu č. k. 34 C 5/2019 z 26. mája 2020 bola sťažnosť smerujúca proti uzneseniu okresného súdu z 20. augusta 2019 o zastavení konania vo veci žaloby sťažovateľa zamietnutá.

13. Sťažovateľ podal 18. júna 2020 ďalší v poradí tretí návrh na prerušenie konania vo veci ním podanej žaloby, a to z dôvodu ním podanej kasačnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu z 11. marca 2020.

14. Uznesením okresného súdu č. k. 34 C 5/2019 z 27. júla 2020 bol návrh sťažovateľa na prerušenie konania z 18. júna 2020 zamietnutý.

II.

Argumentácia sťažovateľa

15. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti atakuje predovšetkým procesný postup súdu prvej inštancie vo veci ním podanej žaloby. Tvrdí, že k porušeniu jeho procesných práv došlo z dôvodu, že v tejto veci konajúca zákonná sudkyňa ho 15. februára 2019 vyzvala k späťvzatiu žaloby z dôvodu údajnej bezdôvodnosti namiesto toho, aby sťažovateľa vyzvala k doplneniu jeho právnej argumentácie.

16. Sťažovateľ argumentuje, že 30. apríla 2019 a 14. mája 2019 mu boli doručené oznámenia o uložení doporučených zásielok okresného súdu, o ktorých sa dodatočne dozvedel, že mali obsahovať výzvu z 26. marca 2019 na zaplatenie súdneho poplatku, ktorú mal okresný súd vydať ešte pred tým, ako CPP zamietlo žiadosť sťažovateľa o právnu pomoc. Zásielky okresného súdu neboli sťažovateľovi nikdy doručené, keďže poštový úrad ich sťažovateľovi odmietol vydať z dôvodu, že nemá platný slovenský občiansky preukaz a ani pas. O nemožnosti prevzatia zásielok pritom 11. júna 2019 sťažovateľ okresný súd informoval.

17. Nedoručením výzvy okresného súdu z 26. marca 2019 bol sťažovateľ ukrátený na svojich procesných právach, pričom okresný súd sťažovateľa zbavil možnosti zabezpečiť si právnu pomoc, a tým znemožnil nestranné objektívne posúdenie jeho žaloby, a to z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na úhradu súdneho poplatku a právneho zastúpenia.

18. Z dôvodu nezájmu okresného súdu o nápravu opakovaných procesných pochybení sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu obnoviť pôvodný stav pred vydaním „nesprávneho rozhodnutia zo dňa 26.3.2019 o poplatkovej povinnosti“.

19. V kontexte napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sťažovateľ argumentuje, že závery v ňom formulované sú vnútorne rozporuplné a nezrozumiteľné. Podľa jeho názoru mal kasačný súd v konečnom dôsledku rozhodnúť, či žaloba podaná na okresnom súde v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 5/2019 spĺňa podmienku zrejmej bezúspešnosti sporu ako dôvodu na zamietnutie žiadosti sťažovateľa o právnu pomoc.

20. Sťažovateľ nesúhlasí s bezdôvodným zamietnutím jeho výkladu hmotno-právnych predpisov najvyšším súdom. Záver o zrejmej bezúspešnosti sporu v jeho veci by bol podľa sťažovateľa odôvodnený len v prípade, že ustanovenia Občianskeho zákonníka o náleze, úschove a konaní bez príkazu by jednoznačne a výslovne vylučovali nárok nálezcu na výplatu úschovného a na úhradu nákladov konania (práce) bez príkazu. Uvedená podmienka však splnená nebola. V tejto súvislosti poukazuje na odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu č. k. 5 Sžo 55/2013

z 31. októbra 2013, z ktorého jednoznačne vyplýva, že spor je zrejme bezúspešný práve vtedy a výlučne len vtedy, ak právna argumentácia strany sporu zjavne odporuje jednoznačne a explicitne formulovanému právnemu predpisu alebo ak skutkové tvrdenia strany sporu evidentne odporujú jednoznačným dôkazom skutkového stavu veci.

21. Sťažovateľ následne ponúka svoju vlastnú právnu interpretáciu hmotno-právnych predpisov, ktorých aplikácia v jeho veci je nutná.

22. Základnou úlohou kasačného súdu bolo podľa sťažovateľa predovšetkým posúdiť, či správny súd konal správne, keď namiesto konštatovania o absencii rozporov medzi právnou argumentáciou sťažovateľa a hmotnoprávnymi predpismi o náleze, úschove, konaní bez príkazu a omeškaní veriteľa si svojvoľne neoprávnene prisvojil právomoc civilného súdu a spor medzi sťažovateľom a CPP rozhodol tak, ako keby šlo o civilný hmotnoprávny spor medzi sťažovateľom a žalovaným. Túto úlohu však kasačný súd nespĺnil a dopustil sa rovnakej procesnej chyby, keď spor opätovne rozhodol tak, ako keby konal v postavení civilného súdu rozhodujúceho o hmotnoprávnej žalobe. Týmto spôsobom kasačný súd neprípustne prekročil svoju právomoc a porušil právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

23. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

24. V úvode tejto časti rozhodnutia ústavný súd zdôrazňuje, že podľa § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a to v kontexte konkrétne označených základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí vo vzťahu k presne identifikovanému porušovateľovi svojho základného práva, a konkrétneho rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým k takémuto porušeniu došlo [§ 123 ods. 1 písm. a), b) a c) zákona o ústavnom súde].

25. Ustanovenie obsiahnuté v čl. 127 ods. 1 ústavy týkajúce sa právomoci ústavného súdu rozhodovať vo veci ústavnej sťažnosti vymedzuje predmet takéhoto konania, ktorým je rozhodovanie o sťažovateľom namietanom porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. V čl. 127 ods. 2 ústava zároveň stanovuje právomoc ústavného súdu v prípade vyhovenia ústavnej sťažnosti rozhodnutím vysloviť, že k porušeniu práv alebo slobôd

došlo, a následne na tomto podklade, ak to odôvodňujú konkrétne okolnosti veci, zrušiť napadnuté rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne uplatniť svoju právomoc aj ďalšími stanovenými spôsobmi (obdobne právomoci ústavného súdu stanovené v § 133 ods. 1 až 3 zákona o ústavnom súde).

26. S prihliadnutím na dosiaľ uvedené ústavný súd, berúc do úvahy sťažnostný petit tak, ako je formulovaný sťažovateľom v časti nazvanej záverečný návrh, v ktorom predovšetkým absentuje výslovná požiadavka deklarácie porušenia konkrétne identifikovaného základného práva alebo slobody (sťažovateľ sa zameriava výlučne na uplatnenie následnej právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy), konštatuje imperfektnosť návrhu na rozhodnutie vo veci ústavnej sťažnosti. Aj napriek uvedenému však uplatnením materiálneho prístupu k ochrane základných práv a slobôd ústavný súd ustálil, že predmetom konania vo veci ústavnej sťažnosti je namietané porušenie „ústavného práva na spravodlivý proces“ zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a postupom okresného súdu v napadnutom konaní tak, ako to je formulované v bode 1 tohto uznesenia. Vzhľadom na uvedené následne pristúpil k posúdeniu dôvodnosti námietok sťažovateľa.

III.1. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu:

27. Jedným z dôvodov odmietnutia ústavnej sťažnosti je jej zjavná neopodstatnenosť, o ktorej možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 362/09, IV. ÚS 62/08, I. ÚS 165/2015).

28. V súvislosti s námietkou sťažovateľa o porušení práva na súdnu ochranu pre nedostatočnú odôvodnenosť a rozporuplnosť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) stojí mimo sústavy všeobecných súdov, a preto ho nemožno považovať za ďalšiu „superrevíziu“ inštanciu v systéme justície. Uvedené platí nielen vo vzťahu k rozhodnutiam vydaným súdom v civilnom konaní, ale aj k rozhodnutiam kasačného súdu o mimoriadnom opravnom prostriedku – kasačnej sťažnosti, ktoré boli vydané podľa príslušných ustanovení Správneho súdneho poriadku. S prihliadnutím na špecifickosť správneho súdnictva nemožno opomíňať ani tú skutočnosť, že kasačný súd, ktorého rozhodnutie je v danej veci preskúmané, nie je súdom skutkovým, keďže dôvodom na podanie kasačnej sťažnosti nie sú skutkové dôvody či dôvody nedostatočne zisteného

skutkového stavu veci, ale výlučne pochybenia správneho súdu spočívajúce v nesprávnom právnom posúdení veci či v zmätočnosti konania správneho súdu (§ 440 ods. 1 SSP, k tomu pozri aj III. ÚS 502/2015 a IV. ÚS 596/2012 k predchádzajúcej právnej úprave správneho súdnictva).

29. Úloha ústavného súdu sa v konaní o ústavnej sťažnosti zameriava výlučne na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi (teda aj správnymi súdmi a v rámci nich aj kasačným súdom) s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom, resp. v danej veci kasačným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa kasačný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu správnym súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

30. V ďalšom ústavný súd opätovne s poukazom na špecifikum správneho súdnictva zdôrazňuje, že jednotlivé inštitúty správneho súdnictva sú primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokolvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého (m. m. IV. ÚS 266/2021).

31. Prihliadajúc na obsah odôvodnenia napadnutého rozsudku, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa stotožnil so závermi krajského súdu, ktorého rozsudok z 11. marca 2020 považoval za vecne správny a zákonný, a to predovšetkým berúc do úvahy predbežnú právnu analýzu civilných nárokov sťažovateľa, ktorá viedla k záveru o zrejmej bezúspešnosti sporu iniciovaného sťažovateľom. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

32. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti predostiera podstatnú námietku, ktorou brojí proti podľa svojho názoru nesprávne procesnému postupu najvyššieho súdu, ktorý sa dopustil rovnakej chyby ako krajský súd, a to z dôvodu, že rozhodol, „ako keby konal v postavení civilného súdu“, čím došlo k prekročeniu jeho právomoci (bod 22 tohto uznesenia).

33. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti bolo posúdiť, či vzhľadom na námietku sťažovateľa smerujúcu proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu toto vykazuje známky potenciálneho porušenia ústavného práva sťažovateľa alebo, naopak, či je námietka sťažovateľa vzhľadom na obsah napadnutého rozsudku nedôvodná. Ústavný súd pritom dospel k záveru, že námietka sťažovateľa je nedôvodná.

34. Z rozsudku najvyššieho súdu č. k. 5 Sžo 55/2013 z 31. októbra 2013, na ktorý poukazuje vo svojich dôvodoch aj samotný sťažovateľ, vyplýva, že pre záver o tom, či je splnená požiadavka, že v konkrétnych okolnostiach veci nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu [§ 6 ods. 1 písm. b) zákona o právnej pomoci], ako jedna z podmienok pre poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, nestačí, že zrejmu bezúspešnosť sporu nemožno vylúčiť, ale je nevyhnutné, aby bezúspešnosť sporu žiadateľa bola taká jednoznačná, že je zrejma už na základe zbežného posúdenia veci.

35. Záver správneho súdu o tom, či je naplnená požiadavka obsiahnutá v už citovanom ustanovení zákona o právnej pomoci (k tomu pozri bod 7 tohto uznesenia), s ktorým sa kasačný súd v napadnutom rozsudku stotožnil (k tomu pozri bod 10 tohto uznesenia), bol pritom podľa názoru ústavného súdu podporený práve takýmto zbežným posúdením veci, resp. predbežnou právnou analýzou právnych nárokov, ktoré sťažovateľ uplatnil v napadnutom civilnom konaní vedenom okresným súdom.

36. Založenie záveru o zrejmej bezúspešnosti sporu na skutočnosti, že žalované právne nároky uplatnené sťažovateľom ako žiadateľom v ním iniciovanom civilnom spore nemajú svoj hmotno-právny podklad (inak povedané, žalované nároky nie je možné žalovať z takých právnych titulov, aké boli označené v žalobe sťažovateľa, pretože na takýto postup neexistuje skutkový stav podporený hodnovernými dôkazmi), nemožno podľa názoru ústavného súdu stotožniť s hmotno-právnym posúdením veci samotnej, resp. s prejudikovaním meritórneho posúdenia veci, ako sa mylne domnieva sťažovateľ. Z uvedeného dôvodu nemožno prisvedčiť ani námietke sťažovateľa o prekročení právomoci kasačného súdu, ktorá by si nevyhnutne vyžadovala náležité hmotno-právne posúdenie veci, k čomu zo strany správnych súdov nedošlo.

37. Vzhľadom na dosiaľ uvedené ústavný súd, prihliadajúc na dôvody obsiahnuté v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu, uvádza, že v ňom pri interpretácii a aplikácii Správneho súdneho poriadku a zákona o právnej pomoci nevidel nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti odôvodnenia rozhodnutia kasačného súdu. Najvyšší súd nijako nevybočil z medzí určených čl. 46 ústavy, keďže ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil svoje zistenia a svoj právny názor, aplikoval a interpretoval príslušné právne normy v súlade s ich znením, obsahom a zmyslom.

38. Závery obsiahnuté v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd považuje za jasné, rozumné a logické. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, pretože sú dostatočne a presvedčivo odôvodnené. Samotná skutočnosť, že všeobecné súdy vo svojich rozhodnutiach dospeli k právnym názorom, s ktorými sa sťažovateľ nestotožňuje, sama osebe nezakladá dôvodnosť jeho ústavnej sťažnosti. Aj zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníka konania vrátane nim prezentovaných dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

39. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol časť ústavnej sťažnosti smerujúcu proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu postupom okresného súdu v napadnutom konaní:

40. Ústavná sťažnosť nie je časovo neobmedzeným prostriedkom nápravy stavu daného porušením základných práv a slobôd zo strany orgánu verejnej moci. V súlade s § 124 zákona o ústavnom súde totiž ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Napadnuté konanie

okresného súdu, proti ktorému časť ústavnej sťažnosti smeruje, bolo právoplatne skončené 19. júna 2020, keď uznesenie okresného súdu č. k. 34 C 5/2019 z 26. mája 2020, ktorým bola zamietnutá sťažnosť smerujúca proti uzneseniu okresného súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, nadobudlo právoplatnosť (k tomu pozri aj bod 12 tohto uznesenia). Lehota na podanie ústavnej sťažnosti sťažovateľovi v súlade s už označeným § 124 zákona o ústavnom súde uplynula 19. augusta 2020 (§ 121 ods. 3 CSP). Keďže ústavnú sťažnosť sťažovateľ v tejto časti podal až 25. októbra 2021, podal ju zjavne po uplynutí stanovenej lehoty.

41. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd časť ústavnej sťažnosti smerujúcu proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní odmietol bez jej ďalšieho vecného prieskumu ako podanú oneskorene podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

42. Predpokladom pre vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu je kumulatívne splnenie troch podmienok: (i) existencia žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť a to, že (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti a ústavná sťažnosť nie je podaná oneskorene, prípadne nie je ani zjavne neopodstatnená, neprípustná či podaná osobou, ktorá nie je oprávnená na podanie ústavnej sťažnosti.

43. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, či podaná osobou, ktorá nie je oprávnená na podanie ústavnej sťažnosti, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov pre vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

44. Pretože ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (k tomu pozri časť III.1 tohto uznesenia), ako aj z dôvodu oneskorenosti (k tomu pozri časť III.2 tohto uznesenia), je zjavné, že v danej veci ide zároveň o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 383/2019). Z uvedeného dôvodu ústavný súd nevyhovел žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

45. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti stratilo opodstatnenie rozhodovať o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2021

Libor Duľa
predseda senátu